

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ : “กุศล — กุศล, ความดี”

คำว่า กุศล เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง อ่านว่า กุ - สะ - ละ เขียนและอ่านในภาษาไทยว่า กุศล (กุ - สน) มีความหมายที่หลากหลายมาก แต่เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว หมายถึงสภาพธรรมที่ดีงาม (ความดี) เป็นสภาพธรรมที่ไม่มีโรคคือไม่มีกิเลส เป็นสภาพธรรมที่ยังบาปกรรมให้สิ้นไป เป็นสภาพธรรมที่ทำลายอกุศล ดังข้อความบางตอนจาก อัฐสาลินี อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณีปกรณ์ ว่า

“สภาวะที่ชื่อว่า กุศล เพราะอรรถว่า ยังบาปกรรมอันบัณฑิตเกลียดให้ไหว ให้เคลื่อนไป ให้หวนไหว คือให้พินาศ, ชื่อว่า กุศล เพราะอรรถว่า ธรรมแม้เหล่านี้ ย่อมตัดส่วนสังกิเลส (เครื่องเศร้าหมองของจิต) ที่ถึงส่วนทั้งสอง คือ ที่เกิดขึ้นแล้วและยังไม่เกิด เหมือนหยูกาข่มบาดส่วนแห่งมือที่ถูบคมหยูกาทั้งสอง เพราะฉะนั้น จึงชื่อว่า กุศล เพราะอรรถว่า ย่อมตัด คือ ย่อมทำลายอกุศล เหมือนหยูกา ฉะนั้น”.

กุศล เป็นสภาพธรรมที่ดีงาม ลักษณะของสภาพธรรมที่เป็นกุศลในขณะนั้นเป็นสภาพที่ไม่มีโรค คือ ไม่มีกิเลส ไม่มีโลภะ โทสะ โมหะ เมื่อไม่มีกิเลส ก็ย่อมไม่มีโทษ ไม่เป็นโทษทั้งกับตนเองและกับบุคคลอื่น, ขณะที่กุศลเกิดขึ้น กิเลสย่อมเกิดไม่ได้ เป็นคนละส่วนเป็นคนละขณะกัน เพราะกุศลเป็นสภาพธรรมที่ตัดซึ่งบาปกรรมทั้งหลาย แต่ขณะใดที่กิเลสเกิดขึ้น ขณะนั้นเป็นโรค (ทางใจ) โรคทางกาย เห็นได้ชัดว่าเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน ไม่มีใครต้องการ แต่โรคทางใจกลับไม่เคยเห็น ขณะใดที่กิเลสเกิดขึ้น ขณะนั้นเป็นโรคแล้ว จิตของแต่ละบุคคลจึงมีโรคหลายอย่าง แล้วแต่ว่าจะเป็นโรคโลภะ โรคโทสะ โรคโมหะ โรคอิสสา (ความริษยา) โรคมัจฉริยะ (ความตระหนี่) เป็นต้น แต่ละบุคคลก็มีโรคประเภทต่าง ๆ มากมายเกิดขึ้นเป็นไปตามการสะสม แต่สำหรับกุศลนั้น ไม่มีโรค คือไม่มีกิเลส จึงไม่มีโทษ และที่สำคัญ กุศลมีสุขเป็นวิบาก ไม่นำความทุกข์ความเดือดร้อนใด ๆ มาให้เลยแม้แต่น้อย นี่คือทุก ๆ ขณะที่ เป็นกุศล และก็เป็นสภาพธรรมที่เกิดขึ้นเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

ควรที่จะได้พิจารณาว่า สิ่งที่เป็นประโยชน์จริง ๆ ในชีวิต ไม่ได้หมายถึงการได้รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่กระทบสัมผัสกายที่ดี ที่น่าปรารถนาน่าใคร่ น่าพอใจ แต่ต้องเป็นกุศลเท่านั้น ซึ่งเป็นธรรมที่นำมาซึ่งประโยชน์สุขในโลกนี้ ประโยชน์สุขในโลกหน้าและประโยชน์อย่างอื่น คือ การรู้แจ้งอริยสัจธรรม ถึงความเป็นพระอริยบุคคลขั้นต่าง ๆ ดับกิเลสได้ตามลำดับ

เพราะฉะนั้น จึงไม่ควรเป็นผู้มีชีวิตอยู่โดยปราศจากกุศล เพราะบุคคลผู้มีชีวิตอยู่โดยปราศจากกุศล ก็ไม่ต่างอะไรกับซากศพ ที่มีแต่ความเน่าเหม็นน่ารังเกียจ แต่ควรอย่างยิ่งที่แต่ละบุคคลจะสะสมกุศล ทั้งทาน ศีล และการอบรมเจริญปัญญา สะสมเป็นที่พึ่งให้กับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การฟัง พระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา สะสมปัญญาไปตามลำดับ เวลาของแต่ละบุคคลเหลือน้อยเต็มทีแล้ว ไม่รู้ว่าจะละจากโลกนี้ไปเมื่อใด การได้สะสมกุศลไว้ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็ย่อมจะเป็นประโยชน์โดยแท้.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๑๐๖]